

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-06

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності за дорученням Голови Верховної Ради України Д. Разумкова розглянув на своєму засіданні 03 лютого 2021 року (протокол № 58) проект Закону України «Про внесення зміни до статті 111 Кримінального кодексу України щодо криміналізації дій з ініціювання, організації прийняття, прийняття (участі у прийнятті) та виконання будь-яких рішень про встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних виплат нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму» (**реєстр. № 3723**), поданий народним депутатом України Рабіновичем В.З.

Метою законопроекту є криміналізація дій з ініціювання, організації прийняття, прийняття (участі у прийнятті) та виконання будь-яких рішень про встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних виплат нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини першої статті 111 Кримінального кодексу України (далі – КК), передбачивши, що однією з форм державної зради є ініціювання, організація прийняття, прийняття (участі у прийнятті) та виконання будь-яких рішень про встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних виплат нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Крім того, проектом доручається Кабінету Міністрів України невідкладно:

- 1) подати до Верховної Ради України проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних виплат не нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму та збільшення доходів та видатків;
- 2) затвердити план заходів щодо недопущення укриття податків і зборів у тіньовому секторі економіки та в офшорних зонах;
- 3) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- 4) забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;
- 5) щорічно у проектах державного бюджету на наступні роки враховувати затвердження розміру мінімальної пенсії та інших соціальних виплат на рівні очікуваного фактичного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Під час обговорення народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на те, що диспозиція чинної статті 111 КК до підстав кримінальної відповідальності за державну зраду відносить умисне діяння, вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України у таких формах: перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України. Тобто, обов'язковою ознакою такого діяння є його мета – заподіяти шкоду державі, а саме це і не знайшло свого відображення у положеннях законопроекту.

Члени Комітету, також, наголосили на тому, що будь-які зміни норм кримінального закону, а особливо спрямовані на посилення кримінальної відповідальності повинні мати серйозне наукове обґрунтування, яке має базуватись на результатах ґрунтовного аналізу практики застосування відповідної статті КК, зокрема, даними, які б доводили недостатню ефективність чинної редакції КК, наявність проблем у застосуванні його норм, наявність випадків, коли справді небезпечні діяння залишались безкарними внаслідок недосконалості закону.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує прийняття даного законопроекту за умови врахування висловлених до нього зауважень. Насамперед, на думку Омбудсмена для реалізації проекту закону доцільно в першу чергу внести зміни до законодавства, що регулює питання формування прожиткового мінімуму та пенсійного забезпечення.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету за наслідками розгляду ухвалив рішення, що законопроект реєстраційний № 3723 є таким, що має вплив на показники бюджету (збільшуючи витрати державного бюджету, у тому числі для Пенсійного фонду України). У разі прийняття відповідного закону до 15 липня 2021 року він має вводитися в дію не раніше 1 січня 2022 року, а після 15 липня 2021 року – не раніше 1 січня 2023 року (або 1 січня наступного за цим року залежно від часу прийняття закону).

До того ж рекомендує Комітету з питань правоохоронної діяльності при доопрацюванні законопроекту узгодити його положення з положеннями статей 40, 52 і 53 Бюджетного кодексу України, виключивши абзаци другий та шостий пункту 2 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту.

Міністерство юстиції України висловило ряд застережень до проекту Закону та вважає, що він потребує доопрацювання.

Офіс Генерального прокурора висловив ряд застережень до проекту Закону та звернув увагу на те, що відповідно до вимог частини шостої статті 3 КК зміни до законодавства України про кримінальну відповідальність можуть вноситися виключно законами про внесення змін цього Кодексу та/або до кримінального процесуального законодавства України, та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення. До того ж в одному нормативно-правовому акті не можуть бути поєднані положення, що одночасно регламентують такі різні

за своєю правовою природою питання, як запровадження кримінальної відповідальності та визначення мінімального розміру пенсії.

Таким чином, Офіс Генерального прокурора вважає, що законопроект реєстраційний № 3723 є неприйнятним.

Служба безпеки України висловила ряд застережень до даного законопроекту, зокрема, що на сьогодні у статті 111 КК закріплено три можливі форми вчинення державної зради: перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту; шпигунство; надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України. Усі перелічені форми вчинення державної зради об'єднує те, що громадянином України протиправні дії вчиняються в інтересах іноземної держави або іноземної організації.

На думку відомства, запропонована законопроектом нова форма вчинення державної зради не передбачає «іноземної» складової злочинного посягання. До того ж, безпосереднім об'єктом посягання запропонованого діяння не виступатиме суверенітет, територіальна цілісність та недоторканість, обороноздатність, державна, інформаційна і економічна безпека України.

З огляду на викладене СБУ вважає, що пропозиція визначити державною зрадою передбачені законопроектом діяння є необґрунтованою.

Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України зазначив, що зміни запропоновані проектом Закону суперечать нормам частини третьої статті 46 Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», Закону України «Про прожитковий мінімум».

Інститут законодавства Верховної Ради України, визнаючи необхідність удосконалення правових підстав відповідальності за злочини проти основ національної безпеки зазначає, що відповідно до вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України та частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради України, законопроект потребує фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості державного бюджету.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого висловив ряд застережень до проекту Закону та вважає, що запропоновані ним зміни та доповнення не можуть бути реалізовані на рівні закону про кримінальну відповідальність.

Національна академія внутрішніх справ, проаналізувавши законопроект, вважає що підстави для криміналізації діянь, які наведені в ньому відсутні.

Національна академія Служби безпеки України, розглянувши законопроект, вважає що його прийняття може призвести до визнання кримінальним правопорушенням діяння, якому не притаманні достатні для криміналізації характер та ступень небезпечності.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України, дослідивши

зазначений проект Закону та пакет супровідних документів до нього зауважує про те, що ініціювання, організація прийняття, прийняття (участь у прийнятті) та виконання будь-яких рішень про встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних виплат нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, виступають, як один із різновидів проведення відповідними суб'єктами підривної діяльності проти України. За таких умов, для притягнення до кримінальної відповідальності, слід встановлювати і доказувати, що якась іноземна держава, організація чи їх представники займаються проведенням підривної діяльності проти України, а затвердження без згоди Верховної Ради України відповідних рішень є допомогою у проведенні зазначеними суб'єктами такої підривної діяльності. На думку Інституту, можливість процесуального доказування таких дій виглядає вельми сумнівною.

Разом з тим, відповідні рішення про встановлення мінімальної пенсії та інші соціальні виплати ухвалює Верховна Рада України приймаючи закони про державний бюджет на поточний рік та зміни до них. Тому виникає питання про суб'єкта відповідальності за пропоновані до криміналізації дії. Це, пов'язане з тим, що постане питання про колективну відповідальність, що є неприпустимим в кримінально-правовій доктрині і у правозастосовній практиці.

З огляду на викладене, законопроект реєстраційний № 3723 науковим закладом не підтримується.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, опрацювавши законопроект, вбачає, що запропоновані у ньому зміни в контексті застосування кримінального права, є неприйнятними.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило низку зауважень до законопроекту та вважає, що за результатами розгляду у першому читанні законопроект доцільно відхилити.

Заслухавши інформацію підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку, врахувавши висновки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Комітету з питань бюджету, Міністерства юстиції України, Офісу Генерального прокурора, Служби безпеки України, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Національної академії Служби безпеки України, Національної академії внутрішніх справ, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України, Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України, Інституту законодавства Верховної Ради України, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, з'ясувавши позицію народних депутатів України – членів Комітету, запрошених на засідання осіб та всебічно обговоривши питання, Комітет, керуючись положеннями пункту 1 частини першої статті 111, пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, рекомендує Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення зміни до статті 111 Кримінального кодексу України щодо криміналізації дій з ініціювання, організації прийняття, прийняття (участі у прийнятті) та виконання будь-яких рішень про встановлення мінімальної пенсії та інших соціальних

виплат нижче від розміру фактичного прожиткового мінімуму» (реєстр. № 3723), за результатами розгляду в першому читанні **відхилити**.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку Комітету з питань правоохоронної діяльності – народного депутата України Дануцу Олександра Анатолійовича.

Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України та проект Постанови Верховної Ради України додаються.

Просимо розглянути.

Голова Комітету

Д. Монастирський

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Монастирський Денис Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000ACDE2E00CDCD8E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-27/3-2021/44607 від 15.02.2021

385947

5